

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2010**

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

• ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO

V Zbierke zákonov SR bolo v roku 2010 za oblasť životného prostredia uverejnených 10 zákonov, 4 nariadenia vlády SR, 30 vyhlášok MŽP SR a 1 výnos.

• **Zákony**

- Zákon č. 3/2010 Z.z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie
- Zákon č. 4/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pre povodňami
- Zákon č. 110/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 134/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon)
- Zákon č. 117/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 119/2010 Z.z. o obaloch a o zmene zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 137/2010 Z.z. o ovzduší
- Zákon č. 145/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 268/2010 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov

• **Nariadenia vlády SR**

- Nariadenie vlády SR č. 206/2010 Z.z., ktorým sa mení nariadenie vlády SR č. 388/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú limity pre zhodnotenie elektroodpadu a pre opätovné použitie a recykláciu komponentov, materiálov a látok
- Nariadenie vlády SR č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- Nariadenie vlády SR č. 270/2010 Z.z. o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky
- Nariadenie vlády SR č. 282/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú prahové hodnoty a zoznam útvarov podzemných vôd

• **Vyhlášky MŽP SR**

- Vyhláška MŽP SR č. 159/2010 Z.z., ktorou sa mení vyhláška MŽP SR č. 131/2006 Z.z., ktorou sa ustanovujú národné emisné stropy a celkové množstvo kvót znečisťujúcich látok v znení vyhlášky MŽP SR č. 203/2008 Z.z.
- Vyhláška MŽP SR č. 187/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Veľkoblahovské rybníky
- Vyhláška MŽP SR č. 189/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Nízke Tatry
- Vyhláška MŽP SR č. 192/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Slovenský kras
- Vyhláška MŽP SR č. 193/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Slanské vrchy
- Vyhláška MŽP SR č. 194/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Veľká Fatra
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 196/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Volovské vrchy
- Vyhláška MŽP SR č. 202/2010 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Záhorské Pomoravie
- Vyhláška MŽP SR č. 203/2010 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 125/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spracúvaní starých vozidiel a o niektorých požiadavkách na výrobu vozidiel v znení vyhlášky MŽP SR č. 227/2007 Z.z.
- Vyhláška MŽP SR č. 204/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vykonávaní predpovednej povodňovej služby
- Vyhláška MŽP SR č. 251/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhodnocovaní výdavkov na povodňové zabezpečovacie práce, povodňové záchranné práce a povodňových škôd
- Vyhláška MŽP SR č. 252/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predkladaní priebežných správ o povodňovej situácii a súhrnných správ o priebehu povodní, ich následkoch a vykonaných opatreniach
- Vyhláška MŽP SR č. 255/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška MŽP SR č. 261/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu povodňových plánov a postup ich schvaľovania

- Vyhláška MŽP SR č. 262/2010 Z.z., ktorou sa ustanovuje obsah plánu obnovy verejného vodovodu, plánu obnovy verejnej kanalizácie a postup pri ich vypracúvaní
- Vyhláška MŽP SR č. 263/2010 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 313/2010 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o predbežnom hodnotení povodňového rizika a o jeho prehodnocovaní a aktualizovaní
- Vyhláška MŽP SR č. 314/2010 Z. z. ktorou sa ustanovuje obsah programu znižovania emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a obsah údajov a spôsob informovania verejnosti
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 340/2010 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 356/2010 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 357/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 358/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú emisné limity, technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania zdrojov a ich zariadení, v ktorých sa používajú organické rozpúšťadlá, a monitorovanie ich emisií
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 359/2010 Z.z. o požiadavkách na obmedzovanie emisií prchavých organických zlúčenín unikajúcich pri používaní organických rozpúšťadiel v regulovaných výrobkoch
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 361/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia prevádzkujúcich zariadenia používané na skladovanie, plnenie a prepravu benzínu a spôsob a požiadavky na zisťovanie a preukazovanie údajov o ich dodržaní
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 362/2010 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie prevádzkovej evidencie o palivách
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 363/2010 Z.z. o monitorovaní emisií, technických požiadaviek a všeobecných podmienok prevádzkovania zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a kvality ovzdušia v ich okolí
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 418/2010 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona
- Vyhláška MPŽPaRR SR č. 419/2010 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vyhotovovaní máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika, o uhrádzaní výdavkov na ich vypracovanie, prehodnocovanie a aktualizáciu a o navrhovaní a zobrazovaní rozsahu inundačného územia na mapách
- Vyhláška MŽP SR č. 448/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

• Výnos

- Výnos zo 16. septembra 2010 č. 2/2010, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o vymedzení správneho územia povodia, environmentálnych cieľoch, ekonomickej analýze a o vodnom plánovaní. (oznámenie č. 396/2010 Z.z.)

• POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Problematika **posudzovania vplyvov na životné prostredie** je v podmienkach SR upravená zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V marci 2010 bol tento zákon novelizovaný zákonom č. 145/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa **zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**. Dôvodom novelizácie bola nesprávna transpozícia smernice Rady 85/337/EHS o posudzovaní vplyvov niektorých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v znení smernice Rady 97/11/ES a smernice Rady 2003/35/ES. V predmetnej novele zákona sa upravil pojem dotknutá verejnosť. Rozšíril sa o fyzickú osobu a zároveň sa v následných ustanoveniach priznalo fyzickej osobe a občianskej iniciatíve právo účasti v následných povolovacích konaniach podľa osobitných predpisov.

Štatistický prehľad priebehu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie od prijatia prvej právnej úpravy – zákona č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie do roku 2010 uvádzajú nasledujúce tabuľky.

Tabuľka 172. Počet ukončených posudzovaní navrhovaných činností v SR podľa rokov a krajov v období 1994 – 2010

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
1994	0	0	0	0	0	0	0	1	1
1995	8	8	12	9	7	6	12	5	67
1996	8	6	12	17	8	5	7	12	75
1997	7	12	7	9	13	7	8	9	72
1998	11	6	3	13	8	3	4	8	56
1999	7	10	3	5	3	1	2	4	35
2000	3	2	5	7	5	3	5	13	43
2001	46	38	37	23	25	24	10	24	227
2002	36	67	54	50	32	35	38	33	345
2003	51	78	73	49	54	48	44	39	436
2004	55	114	60	40	57	39	71	62	498
2005	57	134	70	48	58	37	57	65	526
2006	28	72	57	16	32	18	65	41	329
2007	75	124	91	86	85	68	131	74	734
2008	84	126	123	88	89	79	197	103	889
2009	67	124	90	76	91	53	86	62	649
2010	69	71	64	68	104	42	85	41	544
Spolu	612	992	761	604	671	468	822	596	5 526

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 173. Počet ukončených posudzovaní strategických dokumentov v SR podľa rokov a krajov v období 2006 – 2010

	BB kraj	BA kraj	NR kraj	KE kraj	PO kraj	TN kraj	TT kraj	ZA kraj	Spolu
2006	1	1	0	3	1	3	6	1	16
2007	10	6	8	11	22	4	14	6	81
2008	12	16	23	29	33	10	26	11	160
2009	12	19	13	12	11	6	24	2	99
2010	14	22	27	22	29	9	22	4	149
Spolu	49	64	71	77	96	32	92	24	505

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 174. Prehľad posudzovaných strategických dokumentov a navrhovaných činností v SR v roku 2010 podľa kompetencií príslušných orgánov

MŽP SR	
Počet posudzovaných stavieb a činností - EIA	167
Počet vydaných záverečných stanovísk - EIA	185
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov - SEA	5
Počet vydaných záverečných stanovísk a rozhodnutí - SEA	7
Počet vyjadrení o zmene činnosti	63
KÚ ŽP a OÚ ŽP	
Počet posudzovaných stavieb a činností - EIA	383
Počet vydaných rozhodnutí a záverečných stanovísk - EIA	368
Počet posudzovaných návrhov strategických dokumentov - SEA	135
Počet rozhodnutí a záverečných stanovísk - SEA	143
Počet vyjadrení o zmene činnosti	98

Zdroj: MŽP SR

• INTEGROVANÁ PREVENČIA A KONTROLA ZNEČIŠŤOVANIA

Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania (IPKZ) je riešená zákonom č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o IPKZ). Činnosti, na ktoré sa vzťahuje vydanie integrovaného povolenia, sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o IPKZ. Vykonávacím predpisom k zákonu je vyhláška MŽP SR č. 391/2003 Z. z., ktorá bola novelizovaná vyhláškou MŽP SR č. 63/2008 Z. z.

Novelizáciou zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov za účelom zníženia administratívnej záťaže podnikania sa povinnosť podnikateľov oznamovať vybrané informácie do Národného registra znečisťovania zlúčila s povinnosťou vyplývajúcou pre podnikateľov majúcich oznamovaciu povinnosť podľa zákona o IPKZ. Na účely získavania presne potrebných údajov z problematiky oboch zákonov sa vyhláškou MŽP SR č. 448/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 205/2004 Z. z., ustanovil aj obsah a vzorová štruktúra oznámenia a podrobnosti o podmienkach a spôsobe jeho podávania.

Správnym orgánom v procese integrovaného povoľovania a vydávania integrovaných povolení je SIŽP, ktorá zároveň vykonáva aj kontrolnú činnosť v uvedenom procese.

V roku 2010 prevádzkovatelia podali celkom 616 žiadostí o vydanie integrovaného povolenia (rozhodnutia). V 430 prípadoch z celkového počtu podaných žiadostí žiadali prevádzkovatelia o zmenu podmienok už vydaného integrovaného povolenia, 173 žiadostí sa týkalo stavebného konania, keďže SIŽP je v procese IPKZ špeciálnym stavebným úradom, v 13 prípadoch bola žiadosť podaná na novú prevádzku. V 1 prípade prevádzkovateľ, ktorý má vydané integrované povolenie v zmysle § 2 ods. 4 písm. b) zákona o IPKZ (dobrovoľná žiadosť o vydanie integrovaného povolenia), podal žiadosť o zmenu tohto povolenia.

Z celkového počtu 537 vydaných rozhodnutí bolo 370 povolení, ktoré sa vzťahovali na povoľovanie zmien v činnosti prevádzky podľa § 8 ods. 7 zákona o IPKZ a v 159 prípadoch išlo o konanie špeciálneho stavebného úradu podľa § 8 ods. 3 zákona o IPKZ. Integrované povolenia boli v 8 prípadoch vydané pre novú prevádzku. Vydané boli 2 rozhodnutia na odstránenie stavby a 4 rozhodnutia o zastavení konania.

Tabuľka 175. Prehľad počtu vydaných povolení od začiatku platnosti zákona o IPKZ

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Stavebné povolenie	Spolu
2004	4	8	3	6	43	5	-	69
2005	17	18	14	17	43	24	-	133
2006	28	29	34	26	45	77	-	240+1*
2007	42	54	48	45	69	122	68	450+2*
2008	67	72	84	41	11	97	120	592
2009	72	68	69	70	94	82	163	618
2010	57	55	69	45	68	84	159	537

* povolenia vydané na základe dobrovoľne podanej žiadosti

Zdroj: SIŽP

Z celkového počtu 253 vykonaných kontrol prevádzok v roku 2010 sa preukázalo, že 65 prevádzok nebolo prevádzkovaných v súlade s podmienkami povolenia.

Tabuľka 176. Počet vykonaných kontrol SIŽP od začiatku platnosti zákona o IPKZ za jednotlivé kategórie priemyselných činností

	Energetika	Výroba a spracovanie kovov	Spracovanie nerastov	Chemický priemysel	Nakladanie s odpadmi	Ostatné prevádzky	Spolu
2004	-	-	-	-	2	-	2+1**
2005	-	1	-	-	10	5	16
2006	-	1	6	2	11	4	24
2007	30	18	19	33	32	76	208+1*
2008	26	28	29	24	74	54	236+1*
2009	40	43	38	37	103	91	392+46***
2010	28	34	29	23	70	69	253

* kontrola vykonaná v prevádzke, ktorá dobrovoľne podala žiadosť, ** pri kontrole zistené, že nespadá pod IPKZ

*** 46 kontrol vykonaných na základe podnetu

Zdroj: SIŽP

Podľa záverov z vykonaných kontrol bolo urobených 260 opatrení, pričom v 157 prípadoch bol potvrdený súlad prevádzky s podmienkami povolenia a v 41 prípadoch sa nariadilo prevádzkovateľovi vykonať v určenej lehote opatrenia na nápravu. Ďalej v 59 prípadoch SIŽP uložila pokutu za zistený správny delikt a troch prevádzkovateľov vyzvali, aby v určenej lehote podali žiadosť o zmenu integrovaného povolenia.

• PREVENIA A NÁPRAVA ENVIRONMENTÁLNYCH ŠKÔD

Problematika prevencie a nápravy environmentálnych škôd je v podmienkach SR upravená zákonom č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Environmentálnou škodou podľa tohto zákona nie je akékoľvek poškodenie životného prostredia, ale len škoda na chránených druhoch a biotopoch, na vode a na pôde. Za škodu sa však považuje akákoľvek nepriaznivá zmena niektorého z uvedených prírodných zdrojov nezávisle od toho, či bola spôsobená porušením právnych predpisov alebo konaním v súlade s právnymi predpismi. Zodpovednosť za túto environmentálnu škodu majú prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti taxatívne vymenované v zákone – v týchto prípadoch ide o objektívnu zodpovednosť a prevádzkovatelia vykonávajúci pracovné činnosti iné – tu ide o subjektívnu zodpovednosť, ktorá sa týka len škody na chránených druhoch a biotopoch.

Prevádzkovatelia sú podľa zákona povinní:

- predchádzať hrozbe vzniku environmentálnej škody prijatím a vykonaním preventívnych opatrení
- v prípade vzniku environmentálnej škody prijať a vykonať nápravné opatrenia.

Do praxe bol zavedený **Informačný systém prevencie a nápravy environmentálnych škôd** – www.enviroportal.sk/enviromentalne-skody/, prevádzkou ktorého bola poverená SAŽP. Jeho cieľom je zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií na úseku prevencie a nápravy environmentálnych škôd, priebežné a efektívne sprístupnenie užívateľom, vytvorenie podmienok pre plnenie informačných povinností SR na národnej a medzinárodnej úrovni.

V roku 2010 nebola v podmienkach SR zaznamenaná žiadna environmentálna škoda.

• PREVENIA ZÁVAŽNÝCH PRIEMYSELNÝCH HAVÁRIÍ

Problematika prevencie závažných priemyselných havárií (PZPH) je v podmienkach SR upravená

- zákonom č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o PZPH)
- vyhláškou MŽP SR č. 489/2002 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- vyhláškou MŽP SR č. 490/2002 Z.z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne v znení neskorších predpisov.

Zákon o PZPH rozdeľuje podniky podľa celkového množstva vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku na **kategóriu A a kategóriu B (tzv. SEVESO podniky)**.

Medzi základné povinnosti prevádzkovateľov podnikov, v ktorých sa nachádzajú vybrané nebezpečné látky patrí:

- preveriť celkové množstvo vybraných nebezpečných látok v podniku a následne zaradiť podnik do príslušnej kategórie,
- podať oznámenie o zaradení podniku na príslušný OÚ ŽP.

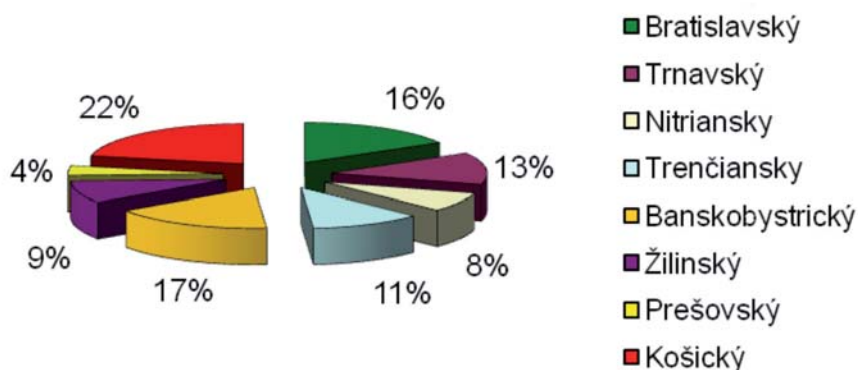
Podniky zaradené do príslušnej kategórie musia:

- ustanoviť odborne spôsobilú osobu,
- vypracovať program prevencie závažných priemyselných havárií a zaviesť bezpečnostný riadiaci systém,
- vypracovať hodnotenie rizika a bezpečnostnú správu,
- vypracovať havarijný plán,
- informovať verejnosť,
- zabezpečiť záchrannú službu,
- uzatvoriť zmluvu o poistení zodpovednosť za škodu,
- predložiť podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva.

Do praxe bol zavedený **Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií** pre verejnosť a autorizovaná verzia pre kompetentné orgány. Cieľom informačného systému je zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o prevencii závažných priemyselných havárií. (<http://enviroportal.sk/seveso/informacny-system.php>)

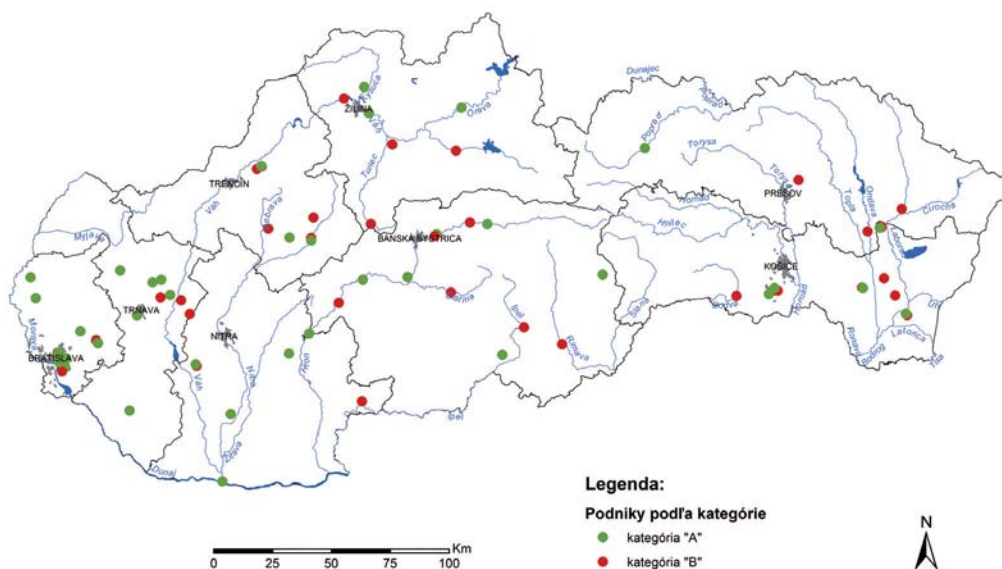
V roku 2010 spadalo pod zákon **38 podnikov kategórie A a 42 podnikov kategórie B**.

Graf 148. Podiel SEVESO podnikov v jednotlivých krajoch

Zdroj: MŽP SR

Mapa 17. Lokalizácia podnikov spadajúcich pod režim zákona PZPH na území SR

Zdroj: MŽP SR

V roku 2010 sa stala 1 závažná priemyselná havária a 2 bezprostredné hrozby závažnej priemyselnej havárie.

K závažnej priemyselnej havárii došlo 24. júla 2010 v podniku **Duslo, a.s., Šaľa**. Vo výrobnnej jednotke čpavok nastal výbuch s následným požiarom.

Následky závažnej priemyselnej havárie:

- deštrukčné pôsobenie tlakovej a rázovej vlny z detonačnej formy reakčnej premeny syntézneho plynu do vzdialenosti 450 m – poškodenie povrchu technologických zariadení a stavieb
- zranení – 5 osôb (predovšetkým sa jednalo o povrchové poranenia a poranenia pohybového ústrojenstva)
- škoda na majetku – cca 12 miliónov eur (škoda sa týkala priamych škôd prevádzkovateľa, zahŕňala poškodené technologické zariadenia a stavebné objekty)
- škoda na životnom prostredí spôsobená nebola.

Bezprostredná hrozba závažnej priemyselnej havárie sa stala v podniku **SLOVNAFT, a.s. Vičie hrdlo Bratislava** 17. januára 2010. Vznikol požiar v areáli prevádzky z dôsledku netesnosti (prasknuté potrubie) na obtoku regulačného ventilu. Do štyridsiatich minút od nahlásenia požiaru hasičská jednotka ZHÚ požiar zlikvidovala. Škody na zdraví a životoch ľudí nenastali, nedošlo k významnejšiemu poškodeniu životného prostredia, škody na majetku boli cca 156 000 eur.

Dalšia bezprostredná hrozba závažnej priemyselnej havárie v podniku **SLOVNAFT, a.s., Vičie hrdlo Bratislava** sa stala 9. decembra 2010. Na prevádzke nastala explózia a následný požiar. Príčinou bola netesnosť na parnom predohrievači, čo spôsobilo únik pary. V priebehu desiatich minút bol požiar zlikvidovaný. Škody na zdraví a životoch ľudí nenastali, nedošlo k významnejšiemu poškodeniu životného prostredia, škody na majetku vyčíslené neboli.

• ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE PRODUKTOV

• Environmentálne označovanie typu I

Environmentálne označovanie produktov sa v SR realizuje od roku 1997, kedy bol ministrom životného prostredia vyhlásený **Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov (NPEHOV)**. Postupne sa počas nasledujúcich rokov vytvorili environmentálne kritériá na 34 skupín produktov, ktoré vydalo MŽP SR formou smerníc NPEHOV, výnosov MŽP SR a oznámení MŽP SR.

Od vzniku NPEHOV sa riešili environmentálne kritériá na nasledujúce skupiny produktov:

1. Posteľná bielizeň
2. Toaletný papier zo 100% recyklovaných vlákien
3. Papierové vreckovky z recyklovaných vlákien
4. Plastové výrobky s obsahom zberových plastov, vyrábané intrúziou a extrúziou pre aplikáciu v exteriéry
5. Vodou riediteľné náterové látky
6. Vodou riediteľné lepidlá a tmely
7. Elektrické automatické práčky pre domácnosť
8. Radiálne pneumatiky pre osobné automobily
9. Elektrické chladničky a mrazničky pre domácnosť
10. Vykurovacie kotly na plynné palivá vybavené atmosférickým horákom
11. Vykurovacie kotly na plynné palivá vybavené pretlakovým horákom
12. Prostriedky na zimnú údržbu
13. Biodegradovateľné plastové obalové materiály
14. Pracie prostriedky pre textilie
15. Elektrické zdroje svetla
16. Kvapalné čistiace prostriedky
17. Ocelové smaltované vane a sprchovacie misy
18. Mleté vápence
19. Veľkoplošné drevné dosky
20. Textilné výrobky
21. Adsorbenty
22. Papier tissue a výrobky tissue
23. Drôtovo-kamenné stavebné konštrukcie
24. Nepálené murovacie materiály
25. Vlnitá lepenka a výrobky z nej na báze recyklovaných vlákien
26. Stavebné stroje na zemné práce
27. Ubytovacia služba
28. Tlačový papier
29. Baliaci papier a vlnitá lepenka
30. Cementy
31. Mazacie oleje
32. Plynné infražiariče.
33. Lepidlá a tmely
34. Tuhé ušľachtilé biopalivá

V priebehu roka 2010 boli v platnosti **osobitné podmienky na 20 skupín produktov**.

Tabuľka 177. Zoznam platných osobitných podmienok vydaných formou oznámení MŽP SR v roku 2010

Skupina produktov	Číslo oznámenia	Platnosť oznámenia
Ubytovacia služba	01/08	01/2008 – 01/2011
Tlačový papier	02/08	02/2008 – 02/2011
Baliaci papier a vlnitá lepenka	03/08	02/2008 – 02/2011
Nepálené murovacie materiály	04/08	02/2008 – 02/2011
Drôtovo-kamenné konštrukcie	05/08	02/2008 – 02/2011
Papier tissue a výrobky tissue	06/08	02/2008 – 02/2011
Dosky na báze dreva	07/08	03/2008 – 03/2011
Pracie detergenty na textilie	08/08	03/2008 – 03/2011

Náterové látky	09/08	03/2008 - 03/2011
Prostriedky na zimnú údržbu	10/08	03/2008 - 03/2011
Radiálne plášte pre osobné automobily	11/08	01/2009 - 01/2012
Plynové infražiarice	12/08	03/2009 - 03/2012
Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich	1/09	08/2009 - 08/2012
Sorpčné materiály	2/09	08/2009 - 08/2012
Oceľové smaltované vane a sprchovacie misy	3/09	11/2009 - 11/2012
Cementy	4/09	12/2009 - 12/2012
Vykurovacie kotly na plyné palivá vybavené horákom s ventilátorom alebo atmosférickým horákom	1/10	03/2010 - 03/2012
Mleté vápence	2/10	04/2010 - 04/2012
Lepidlá a tmely	3/10	06/2010 - 06/2012
Tuhé ušľachtilé biopalivá	4/10	06/2010 - 06/2012

Zdroj: SAŽP

Na základe prejaveneho záujmu zo strany výrobcov alebo dovozcov je možné vykonať posúdenie zhody prihlásených produktov s osobitnými podmienkami pre predmetnú skupinu produktov uvedenými v príslušnom oznámení MŽP SR s cieľom udelenia práva používať národnú environmentálnu značku „**Environmentálne vhodný produkt**“. Celkovo (1997 – 2010) bolo ocenených národnou environmentálnou značkou spolu 339 produktov, z toho v roku 2010 bolo udelených 27 národných značiek „Environmentálne vhodný produkt“. Právo požívať environmentálnu značku v roku 2010 malo 146 produktov.

Na udeľovanie a používanie environmentálnej značky Európskeho spoločenstva sa vzťahujú osobitné predpisy. Základným predpisom je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1980/2000/ES (od februára roku 2010 nadobudlo účinnosť nové nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 66/2010/ES o environmentálnej značke EÚ) a kritériá pre príslušnú skupinu produktov, vydávané rozhodnutím Európskej komisie. V roku 2010 nebola v SR environmentálna značka EÚ udelená.

Tabuľka 178. Zoznam platných rozhodnutí Európskej komisie s kritériami pre priznanie environmentálnej značky EÚ

Skupina produktov	Číslo rozhodnutia	Platnosť rozhodnutia do
Univerzálne čistiace prostriedky a čistiace prostriedky pre sanitárne zariadenia	2005/344/ES	30.6.2011
Detergenty pre umývačky riadu	2003/31/ES	31.12.2010
Detergenty určené na ručné umývanie riadu	2005/342/ES	30.6.2011
Pracie prostriedky	2003/200/ES	31.12.2010
Mydlá, šampóny a vlasové kondicionéry	2007/506/ES	31.12.2011
Svetelné zdroje	2002/747/ES	31.12.2010
Osobné počítače	2005/341/ES	31.12.2010
Prenosné počítače	2005/343/ES	31.12.2010
Televízory	2009/300/ES	31.10.2013
Pôdne meliorátory	2006/799/ES	31.12.2011
Rastové médiá	2007/64/ES	31.12.2011
Tepelné čerpadlá poháňané elektrinou, plynom a plynové absorpčné tepelné čerpadlá	2007/742/ES	31.12.2011
Kopirovací a grafický papier	2002/741/ES	31.12.2010
Postelne matrace	2009/598/ES	10.7.2013
Tuhé krytiny	2009/607/ES	10.7.2013
Textilné podlahové krytiny	2009/967/ES	1.12.2013
Drevené podlahové krytiny	2010/18/ES	27.11.2013
Náterové farby a laky určené na vonkajšie použitie	2009/543/ES	18.8.2012
Náterové farby a laky určené pre vnútorné použitie	2009/544/ES	18.8.2012
Textilné výrobky	2009/567/ES	10.7.2013
Obuv	2009/563/ES	10.7.2013

Kempingové služby	2009/564/ES	10.7.2013
Turistické ubytovacie služby	2009/578/ES	10.7.2013
Mazadlá	2005/360/ES	30.6.2011
Výrobky z tissue papiera	2009/568/ES	10.7.2013
Drevený nábytok	2009/894/ES	1.12.2013

Zdroj: SAŽP

Tabuľka 179. Produkty, ktoré mali v roku 2010 právo používať značku „THE FLOWER-EURÓPSKY KVET „

Názov produktu/držiteľ značky	Číslo rozhodnutia Komisie	Doba platnosti
KOKKEN COOP 8x72 SHP, a.s., Harmanec	2001/405/ES	2001 – 2010
SUPER STRONG 4x48 SHP, a.s., Harmanec	2001/405/ES	2001 – 2010
SUPER SOFT 6x187 SHP, a.s., Harmanec	2001/405/ES	2001 – 2010
TOILET COOP 16x170 SHP, a.s., Harmanec	2001/405/ES	2001 – 2010

Zdroj: MŽP SR

• Environmentálne označovanie typu II

Zásady a princípy environmentálneho označovania typu II sú štandardizované v medzinárodnej norme ISO 14 021 (STN EN ISO 14 021). Tento typ označovania umožňuje uvádzať vlastné vyhlásenia tvrdení o environmentálnych vlastnostiach výrobkov, formulované výrobcami, dovozcami, distribútormi, maloobchodníkmi alebo kýmkoľvek, kto má pravdepodobný prospech z tvrdenia. Vlastné vyhlásenia sa môžu uvádzať aj bez certifikácie treťou stranou. Označovanie typu II umožňuje výrobcovi alebo dovozcom, zlepšujúcim svoje environmentálne správanie a environmentálnu kvalitu výrobkov, zvýšiť svoju konkurencieschopnosť v prípade, keď nie sú vopred stanovené špecifické požiadavky v rámci národného alebo európskeho systému označovania. Overenie environmentálneho vyhlásenia vykonáva SAŽP, Centrum environmentálneho manažérstva v Trnave.

Tabuľka 180. Zoznam organizácií, u ktorých bola potvrdená pravdivosť tvrdení o environmentálnych vlastnostiach výrobkov

Organizácia / Výrobky	Účel použitia výrobku	Platnosť pravdivosti environmentálneho vyhlásenia
SILICON, s.r.o. , Dobšiná Výrobky: SOLMAG L, SOLMAG S	Antinámrazový a rozmrazujúci prostriedok na zimnú údržbu komunikácií	do 15. 5. 2011
V.O.D.S., a.s., Košice Výrobky z granulátu z recyklovanej gummy: <ul style="list-style-type: none"> • gumové rohože • športové povrchy Conipur: Conipur 1S, Conipur 2S • podklady pod športové povrchy Conipur: Conipur ET, Conipur EB, Conipur EU 	Výrobky z granulátu z recyklovanej gummy určené na vytváranie plôch detských a multifunkčných ihrísk, telocviční, dvorov, maštali, parkovísk, letných reštaurácií, cyklistických a peších chodníkov a na vytváranie povrchu vonkajších športovísk	do 15. 5. 2011
PORFIX – porobeton, a.s., Zemianske Kostofany Výrobky: Murovacie tvárnice z pórobetónu-tvárnice, priečkovky, prekklady, U-profily, stropné vložky a stropné nosníky	Murovacie prvky určené do bytovej a priemyselnej výstavby	do 15. 10. 2010

Zdroj: SAŽP

• ENVIRONMENTÁLNE MANAŽÉRSTVO A AUDIT

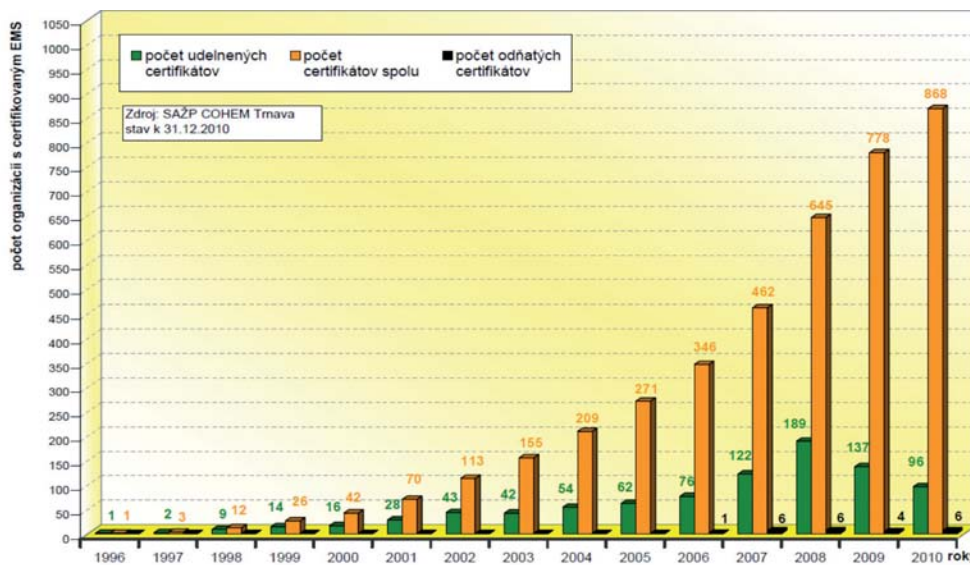
Na presadenie cieľov environmentálnej politiky sa vedľa tradičných nástrojov postavených na príkazoch a kontrole tzv. tvrdých nástrojoch riadenia čím ďalej viac používajú tzv. mäkké nástroje riadenia. Sú postavené na naplnení princípu spoločnej a delenej zodpovednosti medzi štátom a organizáciami.

K uvedeným nástrojom patri aj environmentálne manažérstvo napr. podľa medzinárodnej normy ISO 14001:2004, ktorá ustanovuje požiadavky na systém **environmentálneho manažérstva** (EMS). Vyššiu dôveryhodnosť, výkonnosť, transparentnosť oproti certifikátu potvrdzujúcemu zhodu s normou môžu organizácie získať registráciou v **schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit** (EMAS).

• **Systém environmentálneho manažérstva podľa medzinárodnej normy ISO 14001**

V priebehu roku 2010 na Slovensku pribudlo 96 nových organizácií so zavedeným a certifikovaným EMS, šiestim organizáciám bol certifikát EMS odňatý, čím k 31. 12. 2010 celkový počet organizácií s platným EMS sa zvýšil na 868. Trend v prírastkoch počtu udelených nových certifikátov v jednom roku má klesajúci priebeh od roku 2008 (zo 189 v roku 2008 na 96 v roku 2010), pričom ako dôvod je pravdepodobnosť dopadu finančnej a hospodárskej krízy.

Graf 149. Certifikácia EMS podľa normy ISO 14 001 v SR v jednotlivých rokoch

Zdroj: SAŽP

Štruktúra prírastku organizácií s certifikovaným EMS podľa SK NACE je nasledovná:

- sekcia C: priemyselná výroba **39**, spolu je evidovaných **471**
- sekcia D: dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu **1**, spolu je evidovaných **26**
- sekcia E: dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov **3**, spolu je evidovaných **80**
- sekcia F: stavebníctvo **29**, spolu je evidovaných **298**
- sekcia G: veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov **7**, spolu je evidovaných **135**
- sekcia H: doprava a skladovanie **1**, spolu je evidovaných **40**
- sekcia J: informácie a komunikácia **3**, spolu je evidovaných **26**
- sekcia M: odborné, vedecké a technické činnosti **7**, spolu je evidovaných **106**
- sekcia N: administratívne a podporné služby **2**, spolu je evidovaných **76**
- sekcia Q: zdravotníctvo a sociálna pomoc **4**, spolu je evidovaných **12**

• **Schéma Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)**

Podmienky pre účasť organizácií v EMAS stanovuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1221/2009 o dobrovoľnej účasti organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit, tzv. EMAS III. V registri EMAS k 31. decembru 2010 bolo celkovo v rámci EÚ registrovaných 4 542 organizácií nachádzajúcich sa na 7 794 miestach.

V uvedenom počte bolo zo SR registrovaných 5 organizácií:

- Messer Slovaft, s.r.o., Bratislava – Vlčie hrdlo
- INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto
- INA Skalica, s.r.o., Skalica
- SEWA, a.s., Bratislava
- CENVIS, s.r.o., Bratislava.

• ZELENEJ VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Zelené verejné obstarávanie (Green Public Procurement – GPP) patrí do súboru efektívnych nástrojov, ktoré vytvárajú na trhu dopyt po environmentálne vhodných produktoch, tým podporujú ponuku týchto produktov a zároveň vytvárajú tlak na inováciu. Zaradenie environmentálneho aspektu do verejných zákaziek má motivovať výrobcov vyvíjať nové produkty a technológie s menšími negatívnymi vplyvmi na životné prostredie.

V zmysle platného **Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie** v SR na roky 2007 – 2010 (NAP GPP) je strategickým cieľom zlepšiť environmentálne správanie verejného sektora prostredníctvom zvýšenia úrovne uplatňovania zeleného verejného obstarávania a dosiahnuť do roku 2010 jeho priemernú úroveň vytyčenú Európskou komisiou a síce 50 % z realizovaných zákaziek.

Za účelom hodnotenia úrovne a prínosu GPP v SR MŽP SR každoročne vyhodnocuje dotazníkovou metódou plnenie tejto úlohy, a to prostredníctvom 2 základných indikátorov:

Indikátor 1 – *podiel GPP na celkovom verejnom obstarávaní vo väzbe na počet zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok) (%)*

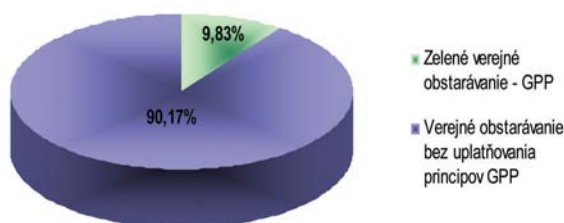
Indikátor 2 – *podiel GPP na celkovom verejnom obstarávaní vo väzbe na hodnotu zákaziek (uzatvorených zmlúv a objednávok) (%)*

V rámci prieskumu za rok 2010 na dotazník odpovedalo 86 subjektov, z čoho bolo **82 verejných obstarávateľov** v zmysle § 6 odseku 1 zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“), medzi ktorými bolo 55 ústredných orgánov štátnej správy a nimi zriadených organizácií, 4 samosprávne kraje, 23 miest a **4 obstarávateľia** v zmysle § 8 zákona o verejnom obstarávaní, čo predstavuje 35,5 % návratnosť dotazníkov.

Z účastníkov dotazníkového prieskumu uplatňovalo v roku 2010 princípy GPP začleňovaním environmentálnych požiadaviek do verejných zákaziek 50 organizácií, čo predstavuje 58,14 % zo všetkých respondentov. 6 organizácií nedodalo potrebné informácie o celkovej počte zákaziek verejného obstarávania a celkovej hodnote zákaziek verejného obstarávania, preto neboli zaradené do celkového vyhodnotenia priemernej úrovne GPP v SR. 30 organizácií, ktoré sa zúčastnili dotazníkového prieskumu, nerealizovali v roku 2010 princípy GPP.

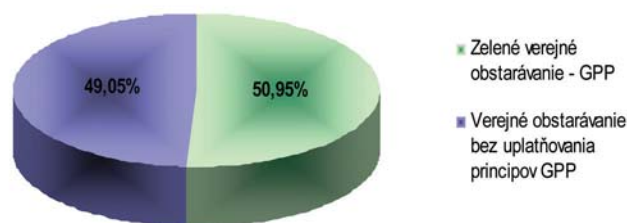
Respondenti, ktorí zaslali kompletne údaje, v roku 2010 realizovali 1 985 zákaziek v hodnote 311 780 722,24 eur s uplatňovaním princípov GPP (tzv. „zelené zákazky“). Nasledujúci graf ukazuje priemernú úroveň GPP, ktorá bola vyhodnotená na základe indikátora 1 (**9,83 %**).

Graf 150. Priemerná úroveň GPP v SR stanovená na základe indikátora 1

Zdroj: MŽP SR

Graf 151. Priemerná úroveň GPP v SR stanovená na základe indikátora 2

Zdroj: MŽP SR

Podľa indikátora 2 bola dosiahnutá priemerná úroveň GPP v SR **50,95 %**.

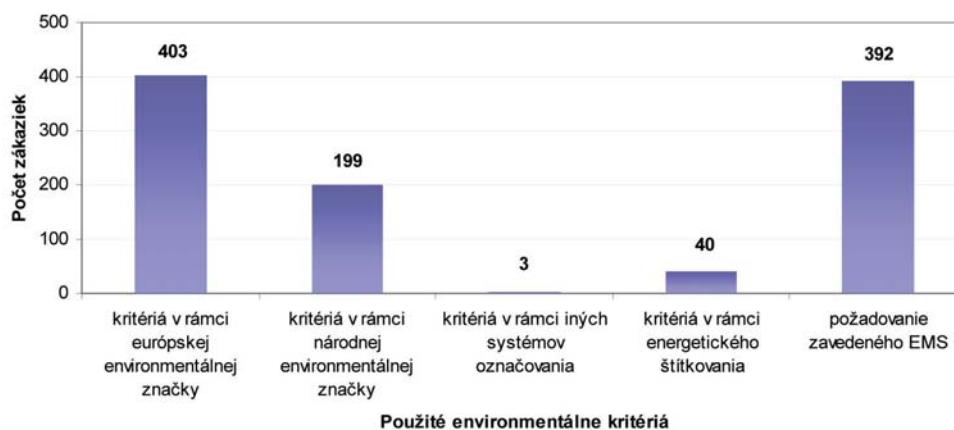
Veľký percentuálny rozdiel medzi výsledkami priemernej úrovne GPP je spôsobený tým, že v roku 2010 realizovali organizácie menší počet zelených zákaziek, ale vo väčších finančných objemoch. V prípade indikátora 1 bolo celkovo realizovaných 20 198 zákaziek, z čoho bolo len 1 985 s využitím environmentálnych kritérií. V prípade indikátora 2 boli v roku 2010 realizované zákazky v celkovej hodnote 611 983 394,30 eur, pričom hodnota zákaziek, v ktorých boli uplatnené princípy GPP, bola 311 780 722,24 eur.

Verejní obstarávateľia a obstarávateľia využívali v postupoch verejného obstarávania v roku 2010 najčastejšie tieto environmentálne charakteristiky (vo väzbe na indikátor 1) **environmentálne nakladanie s odpadmi, recyklované materiály, znížená spotreba energie a znižovanie hluku**.

Vo väzbe na indikátor 2 najvyšší finančný objem zákaziek celkom (161,59 mil. EUR) požadoval uplatnenie environmentálnej charakteristiky **environmentálne nakladanie s odpadmi, nasledoval znížený vplyv na biodiverzitu, znížené množstvo nebezpečných látok, znižovanie hluku**.

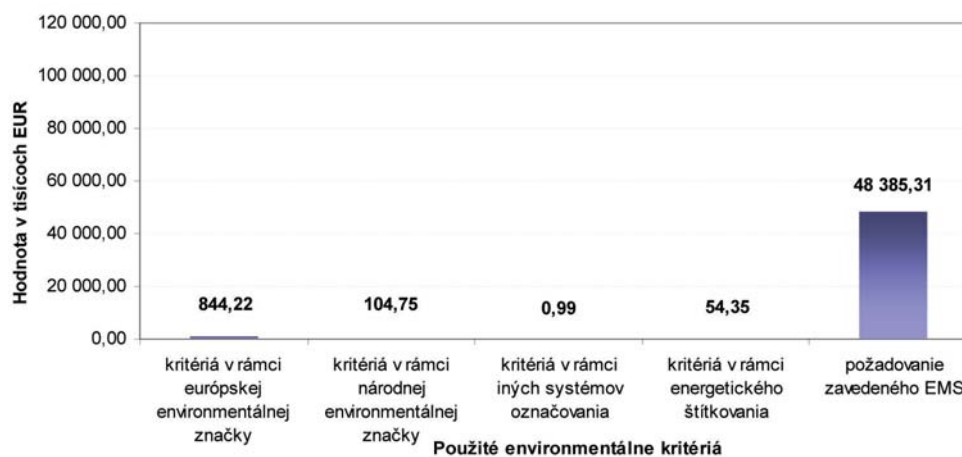
Vo väzbe na indikátor 1 a 2 bolo v roku 2010 realizovaných 403 zákaziek v celkovej hodnote 844 216,57 eur, pri ktorých boli využité kritériá v rámci európskej environmentálnej značky; 199 zákaziek v hodnote 104 751,37 eur s využitím kritérií v rámci národnej environmentálnej značky, 3 zákazky v hodnote 986,65 eur, kde boli použité kritériá v rámci iných systémov environmentálneho označovania. Kritériá v rámci energetického štitkovania boli využité v 40 zákazkách v celkovej hodnote 54 345,10 eur a zavedený systém environmentálneho manažérstva sa vyžadoval v 392 zákazkách v hodnote 48 385 311,68 eur.

Graf 152. Uplatňovanie § 30 a § 34 zákona o verejnom obstarávaní vo väzbe na indikátor 1

Zdroj: MŽP SR

Graf 153. Uplatňovanie § 30 a § 34 zákona o verejnom obstarávaní vo väzbe na indikátor 2

Zdroj: MŽP SR

Podľa predmetu zákazky bolo zelené verejné obstarávanie realizované u 981 prípadov obstarávania tovarov, u 293 prípadov obstarávania služieb a 711 prípadov obstarávania prác.

Podľa finančného limitu zákazky bolo zelené verejné obstarávanie realizované u 249 obstarávaní formou nadlimitnej zákazky, 120 podlimitnej zákazky, 64 podprahovej zákazky, 1 099 zákazky s nízkou hodnotou a 453 zákazky realizovanej obstarávateľom ak išlo o inú ako nadlimitnú zákazku.

Tabuľka 181. Vývoj dvoch základných indikátorov hodnotenia GPP v SR

Rok	2007	2008	2009	2010
Indikátor 1	11,50	4,98	11,16	9,83
Indikátor 2	4,30	39,84	27,91	50,95

Zdroj: MŽP SR

Možno konštatovať, že sa v roku 2010 podľa indikátora 2 podarilo splniť cieľ NAP GPP – dosiahnuť 50 % podiel zelených zákaziek na všetkých verejných zákazkách vo väzbe na hodnotu zákaziek.

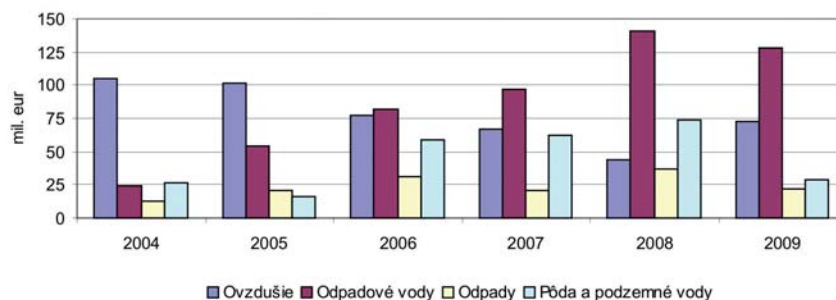
Výdavky na ochranu životného prostredia

Výdavky verejného a podnikateľského sektora na životné prostredie ako podiel na HDP klesli od polovice 90. rokov 20. storočia približne o polovicu na 1,1 % v roku 2009.

Verejné a súkromné investície do životného prostredia v hodnotenom období rástli, avšak v percentuálnom vyjadrení zostali v hodnotenom období na úrovni približne 0,4 %. Zmenili sa však environmentálne priority. Zatiaľ čo pred a počas vstupu do EÚ bola podstatná časť investícií realizovaná v sektore ochrany ovzdušia, po tomto období sa finančné úsilie sústredilo najmä na nakladanie s odpadovými vodami, ochranu pôd a podzemných vôd a odpadové hospodárstvo. V období medzi rokmi 2004 a 2008 investície do oblasti odpadových vôd vzrástli takmer šesťnásobne, investície v oblasti odpadov, pôdy a vôd stúpili trojnásobne a investície do ochrany ovzdušia klesli o viac ako polovicu. Od roku 2007 výroba elektriny, plynárenstvo a vodné hospodárstvo boli hlavnými sektorami investujúcimi do ochrany životného prostredia.

Od roku 2002 verejné výdavky na ochranu životného prostredia klesli z 0,9 % na 0,7 % HDP. V rámci decentralizačného procesu boli výdavky štátneho rozpočtu znížené, zatiaľ čo výdavky miestnej samosprávy sa výrazne zvýšili a v roku 2009 predstavovali viac než 60 % verejných výdavkov na životné prostredie.

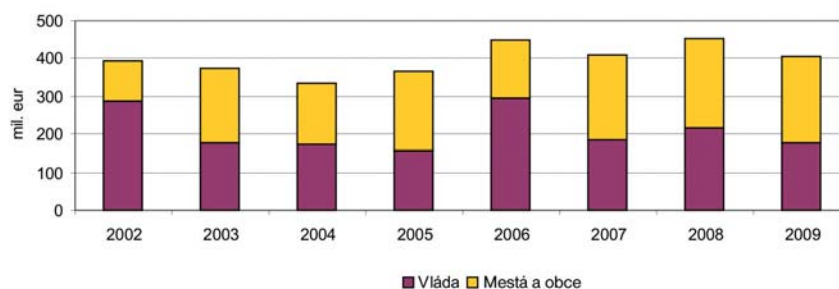
Graf 154. Verejné investície a investície podnikateľského sektora *

* Stále ceny z roku 2005

Zdroj: OECD, ŠÚ SR

Graf 155. Vývoj verejných výdavkov na ochranu životného prostredia

* Stále ceny z roku 2005

Zdroj: OECD, ŠÚ SR

Environmentálny fond a Recyklačný fond

Environmentálny fond bol zriadený zákonom č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Environmentálny fond je zameraný na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie a tvorbu životného prostredia na princípoch trvalo udržateľného rozvoja, pričom kladie dôraz na podporu žiadateľov, ktorí nemajú možnosť získať zahraničnú pomoc (napríklad obce s menej než 2 000 obyvateľmi v prípade výstavby kanalizácie) s cieľom postupného ukončovania rozostavaných stavieb environmentálnej infraštruktúry.

Tabuľka 182. Prehľad poskytnutých dotácií v roku 2010

Oblasť dotácií	Počet	€
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	14	1 125 996,00
Ochrana a racionálne využívanie vôd	299	29 755 910,00
Rozvoj odpadového hospodárstva	14	1 130 900,00
Ochrana prírody a krajiny	8	1 484 000,00
Environmentálna výchova vzdelávanie a propagácia	36	1 029 891,66
Prieskum, výskum a vývoj	9	1 150 300,00
Havárie	2	15 160,65
Riešenie mimoriadnej závažnej environmentálnej situácie	12	1 789 563,74
Program obnovy dediny	182	659 528,43
Spolu	576	38 141 250,48

Zdroj: Environmentálny fond

Z celkového objemu poskytnutej podpory formou dotácie 38 141 250,48 eur bolo v oblasti ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme použitých 3 % finančných prostriedkov, v oblasti ochrany a využívania vôd 78 % (z toho: 75,9 % ČOV a kanalizácie, 21,0 % vodovody a 3,1 % protipovodňové opatrenia), v oblasti rozvoja odpadového hospodárstva 3 %, v oblasti ochrany prírody a krajiny 3,9 %, v oblasti environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie 2,7 %, v oblasti prieskumu, výskumu a vývoja zameraného na zisťovanie a zlepšenie stavu životného prostredia 3 %, v oblasti havárií 0,03 %, na riešenie mimoriadne závažnej environmentálnej situácie 4,7 % a na Program obnovy dediny 1,7 %.

Tabuľka 183. Prehľad poskytnutých úverov v roku 2010

Oblasť úverov	Počet	€
Ochrana ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme	3	5 187 717
Ochrana a racionálne využívanie vôd	0	0
Rozvoj odpadového hospodárstva	2	143 000
Spolu	5	5 330 717

Zdroj: Environmentálny fond

V roku 2010 bola poskytnutá podpora formou úveru 5 žiadateľom vo výške 5 330 717 eur. Z toho v roku 2010 bolo vyčerpaných 3 680 650,02 eur. Zvyšok budú žiadatelia čerpať v priebehu roku 2011 z dôvodu skutočne vykonaných prác a služieb.

Informácie o **Recyklačnom fonde** sú uvedené v kapitole Odpady.

Platby za znečisťovanie a využívanie prírodných zdrojov

V roku 2010 najvyššia suma za znečisťovanie životného prostredia ako príjem Environmentálneho fondu pochádzala z poplatkov za znečisťovanie ovzdušia (12 931 532 eur) a pri využívaní prírodných zdrojov najvyššia suma pochádzala z poplatkov za odber podzemnej vody (11 762 165,49 eur).

Tabuľka 184. Príjmy Environmentálneho fondu z vybraných ekonomických nástrojov uplatňovaných v roku 2010 (euro)

Poplatky	€
Poplatky za znečistenie ovzdušia	12 931 532,00
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd	9 304 557,25
Penalizácia za nezaplatenie poplatkov za znečisťovanie ovzdušia	3 840,05
Finančné náhrady za zásah do biotopu európskeho významu	81 552,50
Poplatky za odber podzemnej vody	11 762 165,49
Poplatky za prieskumné územia	647 758,57
Poplatky za vydobyté nerasty	1 946 068,02

STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Poplatky za ukladanie plynov a kvapalín	1 183 144,04
Poplatky za odber vody z prírodného liečivého zdroja alebo prírodného minerálneho zdroja	8,00
Spolu	37 860 625,92

Zdroj: Environmentálny fond

Pokuty uložené orgánmi štátnej správy starostlivosti o životné prostredie

Za porušenie povinností uložených všeobecne záväznými právnymi predpismi ukladajú orgány štátnej správy starostlivosti o životné prostredie pokuty.

Tabuľka 185. Pokuty uložené orgánmi štátnej správy pre životné prostredie (tis. eur)

Sektor	2000	2006	2007	2008	2009	2010
Ochrana ovzdušia	54,57	117,67	85,11	162,42	128,01	65,19
Ochrana vôd	200,42	492,33	420,87	396,34	279,13	228,10
Odpady	305,82	319,82	325,73	309,33	550,25	228,91
Ochrana prírody a krajiny	49,72	89,72	107,12	1 692,62	73,07	68,46
Penále	13,84				800,56	
Stavebný zákon	36,21	8,13		1,59	15,36	0,69
Obaly		10,29		9,96	3,32	20,40
Prevenca závažných priemyselných havárií		7,50		0,66		6,10
Obchod s ohrozenými druhmi živočíchov a rastlín		5,31		5,81	2,54	0,01
Verejné vodovody a kanalizácie		0,00		0,80	1,49	5,90
Integrované povolenia a kontrola		9,43	47,80	104,96	8,44	102,84
Genetické technológie a GMO		1,66	0,10	0,20		0,09
Geologické práce						0,30
Rybárstvo		0,10				0,01
Spolu	660,59	1 061,97	986,72	2 684,69	1 862,18	727,16

Zdroj: SIŽP

V roku 2010 najvyššia suma pokút bola udelená v oblasti odpadového hospodárstva (228,91 tis. eur) a v oblasti ochrany vôd (228,10 tis. eur).

Environmentálne dane

V roku 2009 predstavovali príjmy z environmentálnych daní 1,9 % HDP a 6,6 % celkových daňových príjmov. Slovensko sa nachádzalo hlboko pod priemerom európskych členských štátov OECD čo sa týka podielu na HDP, ale nad priemerom pokiaľ ide o podiel na celkových príjmoch. Od roku 2000 do roku 2008 príjmy z environmentálnych daní vzrástli v reálnych hodnotách o 40 % a v roku 2009 klesli o 9 %. Spotrebné dane z energetických produktov sa podieľali 87 % na celkových príjmoch, dane z motorových vozidiel 10 % a dane zo znečisťovania 3 %.

Financovanie starostlivosti o životné prostredie v rámci medzinárodných programov/projektov

• Operačný program Životné prostredie

Programovým dokumentom SR pre čerpanie pomoci z fondov EÚ pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013 je **Operačný program Životné prostredie** (OP ŽP), ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR.

Globálnym cieľom OP ŽP je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a posilnenie efektívnosti environmentálnej

zložky trvalo udržateľného rozvoja.

V priebehu roka 2010 vyhlásilo MŽP SR celkovo 7 výziev na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (NFP) v celkovej alokácii 367 342 883 eur.

Tabuľka 186. Prehľad vyhlasovania výziev v roku 2010

Prioritná os	Počet výziev	Alokácia finančných prostriedkov na výzvu (NFP) (eur)		
		Spolu	Z toho	
			Štrukturálne fondy/Kohézny fond (ŠF/KF)	Štátny rozpočet (ŠR)
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	2	180 000 000	153 000 000	27 000 000
2. Ochrana pred povodňami	3	82 578 177	70 191 450	12 386 727
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	1	31 764 706	27 000 000	4 764 706
4. Odpadové hospodárstvo	1	73 000 000	62 050 000	10 950 000
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	0	0	0	0
6. Technická pomoc	0	0	0	0

Zdroj: ITMS

Tabuľka 187. Prehľad schválených projektov k 31. 12. 2010

Prioritná os	Počet schválených projektov	Suma schválených NFP (ŠF/KF a ŠR v eur)	% z alokácie na prioritnú os
1. Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd	118	604 812 487	56,15
2. Ochrana pred povodňami	36	48 804 526	34,57
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	109	200 815 114	94,83
4. Odpadové hospodárstvo	192	313 335 783	54,91
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	40	55 962 888	93,72

Zdroj: ITMS

Komplexné zoznamy zaregistrovaných a zoznamy schválených žiadostí o NFP sú zverejňované na webovej stránke MŽP SR www.opzp.sk. K 31.12.2010 možno konštatovať, že z 1 830 prijatých žiadostí o NFP v celkovej požadovanej sume 4 019 422 262 eur bolo riadiacim orgánom pre OP ŽP schválených 503 žiadostí o NFP v sume schváleného NFP 1 257 741 932 eur, pričom schvaľovanie žiadostí prijatých v rámci výziev koncom roka 2010 prebiehalo až v roku 2011. Ku koncu roka 2010 je zazmluvnených 475 projektov vo výške 1 158 987 939 eur, z toho 1 010 716 016 eur z fondov EÚ. 424 projektov je v realizácii a 51 projektov je už ukončených, vo výške čerpaných prostriedkov 42 559 972 eur.

Veľké projekty (nad 50 miliónov eur)

Veľké projekty predstavujú taktiež významný článok pri napínaní záväzkov SR vyplývajúcich zo Zmluvy o prístupí k EÚ, t. j. stanovených prechodných období na implementáciu smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd.

K 31. 12. 2010 boli predložené EK 3 žiadosti o potvrdenie pomoci, a to pre veľké projekty „SKK Ružomberok a ČOV Liptovská Teplá, Liptovské Sliače“, „Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a ČOV v okrese Ilava“ a „Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v Trenčianskom regióne“.

K 31. 12. 2010 boli MŽP SR predložené 4 žiadosti o NFP, a to pre projekty:

- Podunajsko – odkanalizovanie podunajskej časti bratislavského regiónu,
- Zásobovanie vodou a kanalizácia oravského regiónu, 2. etapa,
- Prievidza – sústava na odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd,
- ČOV Sever – Rekonštrukcia a intenzifikácia ČOV Bánovce, Partizánske, Topoľčany.

Pri projektoch „Zásobovanie pitnou vodou a odkanalizovanie obcí v mikroregióne Bodva“ a „Zásobovanie vodou, odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd okresu Bytča“ pokračovala koordinácia ich prípravy – schvaľovanie návrhov žiadostí o potvrdenie pomoci. Pre projekt „Spišský a tatranský región – vodovody a kanalizácie“ bola v priebehu roka 2010 schválená štúdia uskutočniteľnosti.

Záujemcovia o podanie žiadostí o NFP v rámci Operačného programu Životné prostredie nájdu podrobné informácie o operačnom programe ako aj všetky potrebné informácie k jednotlivým výzvam na stránke www.opzp.sk alebo na www.repis.sk, ako aj priamo v desiatich kanceláriách Regionálnych environmentálnych poradenských a informačných stredísk (REPIS) SAŽP po celom Slovensku.

• Operačný program Stredná Európa

V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie SR. Celková finančná alokácia pre SR z tohto programu na obdobie 2007 – 2013 predstavuje 9,8 mil. eur. Náklady slovenských projektových partnerov môžu byť podporené z prostriedkov ERDF do výšky 85 %. Partneri musia zostávajúcu časť výdavkov spolufinancovať z vlastných zdrojov.

Ciele OP SE sú dosahované prostredníctvom nasledovných Prioritných osí, ktoré sú podrobnejšie rozpracované na úroveň oblastí intervencií.

Priorita 1: Uľahčenie inovácií v strednej Európe

Priorita 2: Zlepšenie dostupnosti strednej Európy ako aj v rámci nej

Priorita 3: Zodpovedné využívanie životného prostredia

Priorita 4: Zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti miest a regiónov

Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít

V rámci prvej výzvy na predkladanie projektov bolo schválených 29 projektových žiadostí v celkovej výške 66,8 mil. eur z ERDF, pričom spolufinancovanie z verejných zdrojov predstavuje 15,1 mil. eur, spolufinancovanie zo súkromných zdrojov 2,2 mil. eur. Z uvedeného počtu schválených projektových žiadostí je v 15 projektových žiadostiach zapojených 23 projektových partnerov zo SR včítane 1 vedúceho partnera projektu, s celkovou výškou schválených finančných prostriedkov 3,8 mil. eur z ERDF, pričom 0,7 mil. eur tvorí spolufinancovanie z národných zdrojov.

V rámci druhej výzvy bolo celkovo schválených 37 projektov, 18 s účasťou slovenských projektových partnerov.

V tretej výzve bolo schválených 28 projektov v rámci oblasti inovácií, dostupnosti, životného prostredia a konkurencieschopnosti miest a regiónov. 22 subjektov zo SR sa podieľa celkovo na riešení 14 projektov.

Rozpočty slovenských projektových partnerov zapojených do projektov, ktoré boli zazmluvnené v rámci doterajších troch výziev, predstavujú okolo 5,2 mil. eur. Do tejto sumy ešte nie sú započítané rozpočty 11 projektových partnerov zo SR, zapojených do projektov strategického charakteru, ktoré budú v rámci osobitnej výzvy schvaľované v priebehu roka 2011.

• Program nadnárodnej spolupráce Juhovýchodná Európa

V rámci SR je pre tento program oprávnené celé územie republiky. Celková finančná alokácia pre SR v rámci OP JvE na obdobie 2007 – 2013 predstavuje 9,896 milióna eur. Miera spolufinancovania z ERDF pre projektových partnerov zo SR predstavuje 85 % celkových oprávnených výdavkov na nimi uskutočňované aktivity v rámci projektu.

V rámci OP JvE sú definované nasledovné Prioritné osi:

Priorita 1: Uľahčovanie inovácií a podnikania

Priorita 2: Ochrana a zlepšovanie životného prostredia

Priorita 3: Zlepšovanie dostupnosti

Priorita 4: Rozvoj nadnárodných synergii pre oblasti udržateľného rastu

Priorita 5: Technická pomoc na podporu implementácie a budovania kapacít

Prioritné osi sú ďalej podrobnejšie rozpracované na **úroveň oblastí intervencie**. V rámci 1. výzvy na predkladanie projektových žiadostí bolo schválených 40 projektov v celkovej výške 76 628 855 eur z ERDF. Z celkového počtu schválených projektov je v 15 projektoch zastúpených spolu 23 slovenských projektových partnerov, z toho v 2 projektoch sa jedná o vedúcich partnerov projektu. Celková suma schváleného príspevku zo zdroja ERDF prislúchajúca slovenským projektovým partnerom predstavuje 5 170 972,07 eur, z vlastných (verejných) zdrojov 912 524,84 eur.

V rámci **Priority 2 Ochrana a zlepšovanie životného prostredia** boli schválené 4 projekty s účasťou 5 projektových partnerov zo SR v celkovej výške 1 720 445,82 eur príspevku z ERDF.

V rámci 2. výzvy v roku 2010 bolo schválených 21 projektov v celkovej výške požadovaného príspevku ERDF cca 37 mil. eur. Z celkového počtu schválených projektov je v 8 projektoch zastúpených spolu 14 slovenských projektových partnerov, vrátane 1 asociovaného partnera a 4 pozorovateľov. Celková suma schváleného príspevku zo zdroja ERDF prislúchajúca slovenským projektovým partnerom predstavuje cca 1,225 mil. eur.

V rámci **Priority 2 Ochrana a zlepšovanie životného prostredia** boli schválené 2 projekty s účasťou 4 projektových partnerov (1 ako pozorovateľ) zo SR v celkovej výške viac ako 401 tis. eur z príspevku ERDF.

• Program LIFE+

Program LIFE+ má tri hlavné komponenty, v ktorých je možné požiadať o prostriedky sú to: **Príroda a Biodiverzita, Environmentálna politika a riadenie, Informácie a komunikácia**.

Alokácia finančných prostriedkov pre SR v roku 2007 bola 2,857 mil. eur, v roku 2008 3,171 mil. eur, v roku 2009 3,83 miliónov EUR a pre rok 2010 je 3,719 mil. eur. Každý ďalší rok sa bude suma zvyšovať.

V rámci výzvy na predkladanie projektov z roku 2007 bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 2 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov bol schválený 1 slovenský projekt, ako aj 2 projekty so slovenskými partnermi, s celkovým objemom grantu z LIFE+ 2 554 812,50 eur.

V roku 2008 bolo za SR podaných 5 projektov, z toho boli schválené 3 projekty s celkovým objemom grantu z LIFE+ 3 629 000 eur.

V roku 2009 bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 3 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Z daných projektov boli schválené 2 slovenské projekty, ako aj 3 projekty so slovenskými partnermi, s celkovým objemom grantu z LIFE+ 3 932 000 eur.

V roku 2010 bolo za SR podaných 8 projektov a v ďalších 2 projektoch boli slovenské organizácie partnermi. Hodnotenie a schvaľovanie podaných projektov bude známe koncom júna 2011.

• Globálny fond pre životné prostredie

V období od 1. 7. 2006 do 30. 6. 2010 prebiehalo pre program GEF štvrté programovacie obdobie (GEF 4), v ktorom sa prioritné oblasti zúžili na **klimatické zmeny a biodiverzitu**. V oblasti Biodiverzita bola SR zaradená do skupiny 93 krajín s priemernou alokáciou na krajinu do výšky maximálne 3,5 mil. USD do roku 2010. V oblasti Klimatické zmeny bola SR pridelená individuálna alokácia v celkovom objeme 5,7 mil. USD do roku 2010, avšak schválené projekty sa budú realizovať až do roku 2014. V novom piatom programovacom období (GEF 5) SR nie je zaradená medzi donorské krajiny.

Slovensko sa v iniciatíve GEF zúčastňovalo od roku 1994. **Celkovo bolo schválených 14 národných projektov s dotáciou 24,471 milióna USD**. Do konca roka 2010 bolo 9 projektov ukončených. Slovenské organizácie ďalej participujú v 14 medzinárodných projektoch a 3 ďalšie medzinárodné projekty sú v príprave.

• Finančný mechanizmus EHP/Nórsky finančný mechanizmus

Na základe dohody medzi EÚ a krajinami Európskeho združenia voľného obchodu (EZVO) sa Nórske kráľovstvo, Island a Lichtenštajnsko zaviazali poskytnúť v období od 1. mája 2004 do 30. apríla 2009 SR a ďalším štátom finančnú pomoc, výška ktorej pre SR je približne 67 mil. eur.

Podpisom memoránd o porozumení začiatkom roka 2005 sa vytvorili dva samostatné finančné mechanizmy, a to **finančný mechanizmus EHP (FM EHP) a Nórsky finančný mechanizmus (NFM)**.

V rámci prioritných oblastí **Ochrana životného prostredia a Podpora trvalo udržateľného rozvoja** bolo celkovo podporených zhodne po 11 individuálnych projektov. SR uzatvorila zmluvy celkovo na viac ako 100 projektov, z toho 7 blokových grantov a 93 individuálnych projektov. Týmto zmluvami bolo kontrahovaných viac ako 99 % z celkovej čistej alokácie, ktorá predstavovala približne 65 miliónov eur. Projekty žiadateľov z verejného a tretieho sektora sú spolufinancované do výšky 15 % zo štátneho rozpočtu SR. Finančné prostriedky je potrebné vyčerpať do 30. apríla 2011.

V októbri 2010 boli medzi Nórskom, Islandom a Lichtenštajnskom na jednej strane a SR ako prijímateľskou krajinou na druhej strane podpísané **Memoránd o porozumení pre implementáciu FM EHP/NFM 2009 – 2014**. V nasledujúcom období budú finančné prostriedky FM EHP/NFM v celkovej alokácii **80,75 miliónov eur** smerovať do viacerých prioritných oblastí, ako napr. prispôbenie sa zmene klímy, ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva, zachytávanie a skladovanie uhlíka, zelené inovácie v priemysle, podpora mimovládnych organizácií, štipendiá.

Najväčšími prioritnými oblasťami v rámci novej dohody sú životné prostredie a klimatické zmeny. Celkovo 31 mil. eur bolo alokovaných na programy zamerané na prispôbenie sa klimatickým zmenám, zachytávanie a skladovanie uhlíka a zelené inovácie v priemysle.

• Švajčiarsky finančný mechanizmus

Pre SR je alokovaný objem finančných prostriedkov v sume 66 866 000 švajčiarskych frankov (CHF), teda asi 41 mil. eur.

Do prioritnej oblasti 2. Životné prostredie a infraštruktúra spadajú nasledujúce oblasti zamerania:

- 2.1 Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia,
- 2.2 Ochrana prírody.

2.1 Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia

Celková alokovaná suma pre túto oblasť zamerania je ekvivalentná 22 941 176 CHF, pričom hodnota príspevku Švajčiarskej konfederácie predstavuje 19 500 000 CHF, čo je 85 % z celkovej alokácie. Zvyšných 15 % tvorí príspevok zo štátneho rozpočtu SR.

Vo februári 2010 bola uzavretá výzva 2009-02 Obnova a modernizácia základnej infraštruktúry a skvalitnenie životného prostredia, v rámci ktorej bolo doručených celkovo 39 žiadostí o NFP v kvalite projektových zámerov. **Zástupcovia Národného monitorovacieho výboru pre ŠFM odporučili na postúpenie Švajčiarskej konfederácii 9 žiadostí o NFP v kvalite projektových zámerov s celkovou požiadavkou 32 401 370,79 EUR** (čo predstavuje prekontrahovanie finančnej alokácie pre danú výzvu o 84 %).

2.2 Ochrana prírody

Celková alokovaná suma pre túto oblasť zamerania je ekvivalentná 5 882 353 CHF, pričom hodnota príspevku Švajčiarskej konfederácie predstavuje 5 000 000 CHF, čo je 85 % z celkovej alokácie. Zvyšných 15 % tvorí príspevok zo štátneho rozpočtu SR. V rámci rezortu MŽP SR je oprávneným žiadateľom ŠOP SR.

Na základe Priameho zadania 2009-05 ŠOP SR predložila v januári 2010 projektový zámer s názvom **Rozvoj ochrany prírody a chránených území v slovenských Karpatoch** s celkovou výškou požadovaného NFP 1 949 825,18 eur. V septembri 2010 Švajčiarska konfederácia schválila uvedený projektový zámer s podmienkami. Konečný projekt bol ŠOP SR predložený začiatkom decembra 2010. Rozhodnutie Švajčiarskej konfederácie o konečnom návrhu projektu sa predpokladá v priebehu augusta – septembra 2011.

Environmentálny monitorovací systém

Monitoring životného prostredia tvorí nevyhnutný prostriedok v procese poznania stavu a rozhodovania sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Základnými prvkami celoplošného monitoringu životného prostredia Slovenskej republiky sú čiastkové monitorovacie systémy (ČMS), ktoré zabezpečujú určené strediská. Informačnou nadstavbou je Informačný systém monitoringu (ISM), ktorého cieľom je vytvoriť homogénny, previazaný celok informácií z jednotlivých ČMS, schopný podať čo najobjektívnejšiu výpoveď o aktuálnom stave zložiek životného prostredia a je na základe vzájomne prepojených dátových zdrojov všeobecne dostupný cez internet www.enviroportal.sk/ism.

Tabuľka 188. Čiastkové monitorovacie systémy

ČMS	Garant	Stredisko	Monitorovaný podsystém
Kvalita ovzdušia	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorovanie kvality ovzdušia • Prízemná vrstva atmosféry
Meteorológia a klimatológia	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Sieť pozemných synoptických a leteckých staníc • Sieť meteorologických radarov • Meteorologické družicové merania • Sieť staníc s klimatologickým programom pozorovania • Sieť zrážkomerných staníc • Sieť staníc na meranie slnečnej radiácie a celkového atmosférického ozónu • Sieť fenologických staníc • Sieť na meranie pôdnej teploty a pôdnej vlhkosti • Sieť pre merania v prízemnej vrstve atmosféry • Aerologická stanica • Sieť staníc na detekciu búrok
Voda	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitatívne ukazovatele povrchových vôd • Kvantitatívne ukazovatele podzemných vôd • Kvalita povrchových vôd • Kvalita podzemných vôd • Termálne a minerálne vody • Závlahové vody • Rekreačné vody
Rádioaktivita životného prostredia	MŽP SR	Slovenský hydrometeorologický ústav Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • 23 sond – príkon dávkového ekvivalentu gama žiarenia v ovzduší • 2 veľkoobjemové aerosólové zberače • 1 automatický aerosólový merač
Odpady	MŽP SR	Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica	<ul style="list-style-type: none"> • Vznik a nakladanie s odpadmi v SR • Zariadenia na zhodnocovanie odpadov • Zariadenia na zneškodňovanie odpadov • Vnútroštátna preprava nebezpečných odpadov
Biota	MŽP SR	Štátna ochrana prírody SR Banská Bystrica	<ul style="list-style-type: none"> • Fauna • Flóra • Biotopy <p>Pozn.: v roku 2010 ČMS Biota nerealizoval žiadny monitoring z dôvodu nepridelenia finančných prostriedkov</p>
Geologické faktory	MŽP SR	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Zosuvy a iné svahové deformácie • Tektonická a seizmická aktivita územia • Antropogénne sedimenty charakteru environmentálnych záťaží • Vplyv ťažby na životné prostredie • Monitoring objemovej aktivity radónu v geologickom prostredí • Stabilita homínových masív pod historickými objektami • Monitorovanie riečnych sedimentov • Objemovo nestále zeminy
Pôda	MP SR	Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Základná monitorovacia sieť má 318 monitorovacích lokalít na poľnohospodárskych pôdach a pôdach nad hornou hranicou lesa a 112 na lesných pôdach • Súčasťou je plošný prieskum kontaminácie poľnohospodárskych pôd a monitoring na vybraných „kľúčových“ lokalitách

Lesy	MP SR	Národné lesnícke centrum Zvolen	<ul style="list-style-type: none"> • 112 trvalých monitorovacích plôch extenzívneho monitoringu v sieti 16x16 km (I. úroveň monitoringu) • 7 trvalých monitorovacích plôch intenzívneho monitoringu (II. úroveň monitoringu)
Cudzorodé látky	MP SR	Výskumný ústav potravinársky Bratislava	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinovaný cielený monitoring • Monitoring spotrebného koša • Monitoring poľovnej a voľne žijúcej zveri a rýb

Zdroj: MŽP SR

Tabuľka 189. Finančné prostriedky vynaložené na monitoring ŽP (tisíc eur)

	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kvalita ovzdušia	951,04	610,77	560,98	961,66	1 916,88	1 179,11	989, 16	566,58
Meteorológia a klimatológia	939,39	1 161,79	864,07	2 523,17	982,84	2 409,55	742,66	361,65
Voda	1 474,94	803,03	1 451,14	1 475,37	3 334,00	1 756,57	4 817,57	522,38
Rádioaktivita	88,56	48,26	49,79	84,48	76,38	49,79	39,43	30,75
Odpady	116,18	116,18	126,14	34,52	144,53	79,43	60,51	21,15
Biota	19,92	19,92	33,19	33,19	33,19	17,09	0,00	0,00
Geologické faktory	331,94	331,94	331,94	331,94	298,75	348,54	348, 54	289,39
Pôda	305,38	305,38	318,66	302,06	232,36	267,24	206,84	133,51
Lesy	57,09	96,26	146,05	265,55	569,57	337,68	369,58	362,0
Cudzorodé látky	897,30	908,88	413,40	507,90	282,15	351,74	387,30	402,0
Celkové náklady	5 181,74	4 402,41	4 295,37	6 519,85	7 870,64	6 796,75	7 961, 59	2 689,41
Náklady MŽP SR	3 921,96	3 091,88	3 417,25	5 444,33	6 786,56	5 840,09	6 997,98	1 791,9

Zdroj: MŽP SR

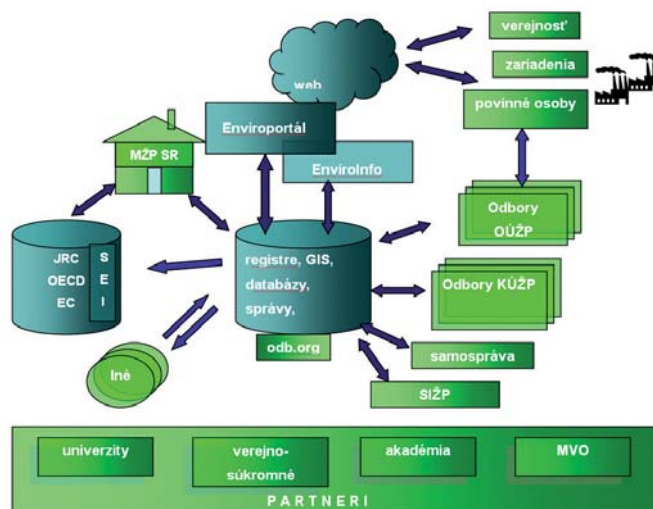
Environmentálny informačný systém

Principiálna schéma štruktúry, funkčných tokov a užívateľov informačných systémov podporujúcich odborné činnosti v oblasti životného prostredia sa dá v zjednodušenej podobe prezentovať nasledujúcim obrázkom.

Obrázok znázorňuje MŽP SR ako odborného gestora a správcu informačného systému, ktorý je prevádzkovaný odbornou organizáciou a jeho principiálni užívatelia sú:

- odbory OÚŽP a KÚŽP, ktoré vykonávajú štátnu správu ŽP na území SR,
- samospráva vykonávajúca prenesený výkon štátnej správy ŽP v určitých oblastiach,
- inšpekcia (SIŽP) ako kontrolný orgán v ŽP,
- iné inštitúcie využívajúce informácie iným, ako verejným spôsobom prístupu, prípadne do IS-ov vlastné informácie vkladajúce,
- európske inštitúcie a OECD a reporting smerujúci do nich z krajiny (z IS-u),
- verejnosť s pasívnym, alebo aktívnym záujmom o environmentálne informácie a
- povinné osoby, ktoré svoje povinnosti v súčasnosti plnia prostredníctvom regionálnej štátnej správy a po dobudovaní budú využívať elektronické formuláre, z ktorých budú dáta importované do IS-u, alebo budú mať priamy autorizovaný dátový vstup do IS-ov prostredníctvom web-rozhrania, prípadne v špecializovaných prípadoch tenkého klienta.

Obr 1. Principiálna schéma informačných systémov rezortu ŽP

Informačný systém zároveň produkuje metainformácie, ktoré sú ukladané v rezortnom metainformačnom systéme Envirolinfo a je prístupný pre svojich užívateľov, vrátane jeho obsahu do definovanej hĺbky, cez rezortný portál – Enviroportál.

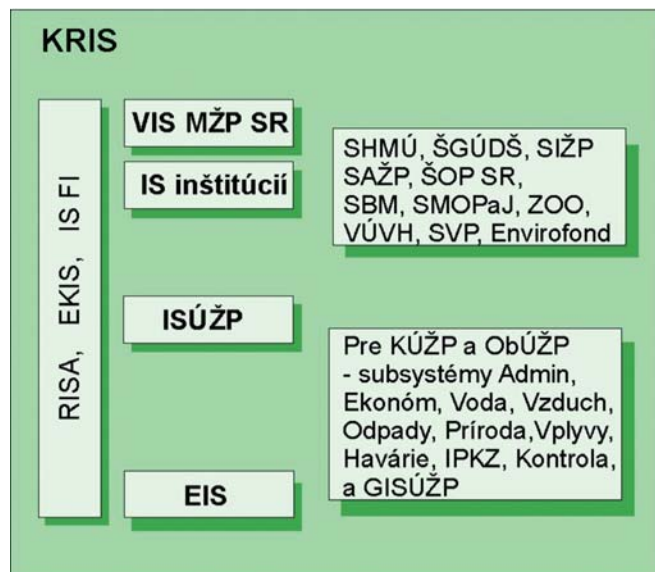
• Štruktúra informačných systémov rezortu ŽP

Z pohľadu zamerania je možné IS-y rezortu rozdeliť do nasledovných skupín:

- informačné systémy administratívnych činností (podateľňa, registratúra, archív, ...), kde špecifické postavenie bude mať Rezortný informačný systém administratívny (RISA),
- ekonomické informačné systémy (účtovníctvo, fakturácia, personalistika a mzdy, správa majetku, ...),
- informačné systémy fondových informácií (knižnice, fondy, ...),
- informačné systémy organizácií (vlastná web stránka, intranet, registratúra, hospodársko-správne činnosti, špecifické odborné činnosti, ktoré nie sú súčasťou väčších IS-ov z ďalších skupín) – do tejto skupiny patrí Vnútroňný IS MŽP SR (VIS MŽP SR), IS organizácií v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, vrátane IS úradov ŽP (ISÚŽP),
- informačné systémy odborných činností (IS-y s odbornou náplňou organizácií rezortu ŽP v rámci ich vlastného IS-u, alebo rozľahlé IS-y presahujúce rámec jednej organizácie zastrešené Environmentálnym IS-om).

Vyššie popísané IS-y sú prehľadne znázornené v nasledujúcom obrázku, kde spolu s Environmentálnym informačným systémom (EIS) sú súčasťou Konceptie rozvoja informačných systémov.

Obr 2. Komplex IS-ov v rámci KRIS MŽP SR a štruktúra EIS

• ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

V rámci environmentálnej výchovy boli v roku 2010 uskutočňované

• **Konferencie, semináre, workshopy, okrúhle stoly, najmä**

- **Enviro-i-fórum 2010** – konferencia o environmentálnej informatike so sprievodnými podujatiami
- **Stretnutie prírodovedných pracovníkov, VIII. ročník medzinárodnej konferencie**

• **Festivity, výstavy, prezentácie, najmä**

- **Envirofilm 2010 – 15. ročník medzinárodného festivalu filmov o životnom prostredí**
- **My sa nevieme sťažovať nahlas** – 12. ročník výstavy detských výtvarných prác s environmentálnou tematikou s medzinárodnou účasťou
- **Festival kumštu, remesla a zábavy** – XII. ročník podujatia v Banskej Štiavnici. Nosná téma „kov a jeho podoby“ ponúkla priestor širokému okruhu remeselníkov, výrobcov, spracovávateľov
- **Speleofotografia** – 15. ročník medzinárodnej výstavy umeleckej fotografie so speleologickou problematikou
- **Deň detí v ZOO**
- **Podujatia ku Svetovému dňu vody, Dňu Zeme a Svetovému dňu životného prostredia**

• **Iné projekty pre verejnosť, najmä**

- **ProEnviro** – VI. ročník súťaže o najlepší environmentálny projekt zrealizovaný školou. Hlavným cieľom tohto ročníka bola propagácia projektov a aktivít škôl zrealizovaných v oblasti životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja
- **EnviroOtázky** – VI. ročník celoslovenskej korešpondenčnej vedeckej súťaže pre žiakov II. stupňa základných škôl
- **Hypericum** – prírodovedecká súťaž, ktorá sa okrem poznávania prírodných hodnôt zameriava aj na kultúrne dedičstvo jednotlivých oblastí Slovenska
- **Ekologická stopa** – Inovatívny edukačný program prebiehajúci prostredníctvom webového portálu www.ekostopa.sk. Základom je internetový kalkulator pre výpočet ekologickej stopy školy – vplyvu školy na planétu Zem. Hlavným edukačným cieľom je pochopiť vplyv našich každodenných aktivít na životné prostredie. Skúmať vlastné možnosti a hľadať správne voľby.
- **Na túru s NATUROU** – Školský program zameraný na mapovanie biodiverzity na Slovensku na webovom portáli www.snaturou2000.sk. Hlavným edukačným cieľom je budovanie vzťahu k prírode a podpora tímovej práce žiakov s využitím IKT.
- **BEAGLE – Školský on-line projekt o biologickej diverzite**. Projekt je prístupný pre všetky školy v Európe na portáli www.beagleproject.org. Registrované školy vkladajú na portál údaje o prebiehajúcich fenologických fázach stromov a monitorujú biologickú diverzitu.
- **Veľtrh environmentálnych výučbových programov – ŠIŠKA 2010**. XIII ročník Veľtrhu environmentálnych výučbových programov, určený pre ľudí, zaoberajúcich sa environmentálnou výchovou.
- **Tábor ochrancov prírody TOP 2010** 46. ročník

• **Budovanie náučných chodníkov**

Významnými a veľmi využívanými prvkami infraštruktúry environmentálnej osvetvy sú **náučné chodníky**.

Tabuľka 190. Prehľad stavu budovania náučných chodníkov v roku 2010

Rezort/inštitúcia	Počet vybudovaných chodníkov
Rezort životného prostredia / SAŽP, ŠOP SR	126
Rezort pôdohospodárstva / Lesy SR, NLC	7
Rezort školstva / ZŠ, SOU, CVČ	7
Samospráva / mestské a obce úrady, informačné centrá, múzeá, ZOO	57
Mimovládne organizácie	30

Zdroj: MŽP SR